
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

דיאלוג לימודי בכיתה - איך להוביל דיונים שמקדמים למידה וחשיבה?
- 34290

תאריך עדכון אחרון 31-08-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי הוראה - תעודת הוראה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מתן ברק

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: barakmatan@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: יום א, 10:00 - 12:00

מורי הקורס:
ד"ר מתן ברק

תאור כללי של הקורס:

פדגוגיה דיאלוגית משפרת תהליכי למידה, חשיבה ומפתחת מיומנויות חברתיות ואזרחיות, אולם להוביל אותה בכיתה מהווה אתגר לא פשוט. בקורס נכיר עקרונות, ערכים ואסטרטגיות ליישום פדגוגיה דיאלוגית, נתנסה בהובלת דיונים ונחקור ונציג חקרי מקרה המבוססים על שיעורים מצולמים/מוקלטים.

מטרות הקורס:

- א. להכיר את תחום הפדגוגיה הדיאלוגית, להתוודע לגישות שונות על הנחות היסוד שלהן.
- ב. לבחון אסטרטגיות מרכזיות שפותחו בתחום ולדון בהנחות היסוד, יתרונות ובעיות.
- ג. להתנסות באופן עצמאי בהובלת דיונים דיאלוגיים, ולבחון סוגיות ואתגרים בהובלת פדגוגיה דיאלוגית בבית הספר.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- להמשיג עקרונות וערכים של פדגוגיה דיאלוגית.
- לזהות אתגרים מרכזיים ביישום פדגוגיה דיאלוגית בבתי ספר.
- להגדיר אסטרטגיות מרכזיות להובלת פדגוגיה דיאלוגית בכיתה.
- להוביל שיעורים המבוססים על עקרונות דיאלוגיים.
- לאמץ ערכים ופרקטיקות של פדגוגיה דיאלוגית לתהליכי הוראה ולמידה.

דרישות נוכחות (%) :
80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה; דיון ביקורתי; התנסות בהובלת דיונים וניתוח רפלקטיבי; הצגה וניתוח משותף של שיח כיתתי (הקלטות ותמלולים).

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- המשגה בסיסית: איך נראית פדגוגיה דיאלוגית? על אילו עקרונות היא נשענת? הכרות עם הוגים (בחטין וויגוצקי) וחוקרים (אלכסנדר; מרסר; רזניק) מרכזיים בתחום.
- מה המגבלות והאתגרים ביישומה של פדגוגיה דיאלוגית בשדה? אילו הקשרים מקשים על כך? למשל, דפוסי שיח מסורתיים בכיתה; תפיסות וציפיות של מורים ותלמידים; תכנית לימודים קיימת; זמן ומרחב בבית הספר ועוד.
- הכרות והתנסויות קצרות במסגרת הקורס באסטרטגיות וכלים מרכזיים שפותחו בתחום, בין השאר: "שיח אחרייתוני" (רזניק, מייקלס ואוקונר); "חושבים ביחד" (מרסר ושות'); "פילוסופיה לילדים"; עקרונות בארגומנטציה; וכלים ומשאבים מהתכנית "דיאלוג לימודי פורה" בישראל.

- ניתוח והצגת אירועים או תופעות במסגרת שיח לימודי המבטאים עקרונות, סוגיות ואתגרים בהובלת פדגוגיה דיאלוגית. הניתוח יכלול חקר אירוע או פרקטיקה של למידה והוראה (לדוגמה, שיעור או פעילות בית ספרית). סטודנטים יוכלו לאסוף את הנתונים באופן עצמאי (בהתאם לכללים של המדען הראשי של משרד החינוך), או להשתמש בנתונים קיימים – בכל מקרה הדגש יהיה על ניתוח הנתונים. ניתן (ואף רצוי) לעשות את הניתוח וההצגה בקורס בזוגות, כך שכל זוג סטודנטים יציג את ממצאיו במהלך 20 דקות, ולאחר מכן המרצה יקיים דיון ויוסיף היבטים תאורטיים ומעשיים לפי הנושא הנבחר.

חומר חובה לקריאה:

אלכסנדר, ר. (2005). חינוך, תרבות וקוגניציה: התערבות למען צמיחה. הרצאה שניתנה בכנס הבינלאומי ה-10 של האגודה הבינלאומית לחינוך ופסיכולוגיה קוגניטיביים, אוניברסיטת דורהם, יולי 2005. ההרצאה תורגמה על-ידי נדב סגל ופורסמה באתר מכון אבני-ראשה.
https://meyda.education.gov.il/files/QualityTeaching/hitarvut_tzmicha.pdf
ברק, מ., לפסטיין, א., קנר-פורמן, ת. ושם-טוב, ס. (2020). דיאלוג לימודי פורה מבואות, כלים ויחידות לימוד. המעבדה לחקר הפדגוגיה, המחלקה לחינוך, אוניברסיטת בן גוריון בנגב ומכון מופת. ורדי-ראט, א. ובלום-קולקה, ש. (2005). "השיעור כאירוע דיבור א-סימטרי – מבט על מבנה ההשתתפות בכיתה הישראלית", בתוך: שיח בחינוך: אירועים חינוכיים כשדה מחקר, בעריכת עירית קופרברג, עלית אולשטיין, הוצאת מכון מופ"ת. ע"מ. 385-417.
לפסטיין, א., פולק, א., ישראלי, מ., ובזו-שוורץ, מ. (תשע"ה) התמודדות עם מטרות סותרות: חמש דילמות בשבע דקות של הוראה, מתוך: פדגוגיה בישראל: פעילות ושיח בכיתות הלימוד. באר-שבע: המעבדה לחקר הפדגוגיה, המחלקה לחינוך, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב. עמ' 43-56. http://dialogi.cpedagogy.com/wp-content/uploads/2014/12/pedagogy-report_6_web.pdf
מיהן, י. (1996). מבנה האירועים בכיתה וההשלכות על ביצועי התלמידים. חלקת לשון 22, קיץ תשנ"ו.
רזניק, ל.ב., אסטרסון, ק.ס.ק., וקלארק, ש.ס. (2018). "סדרת פרקטיקות חינוכיות, דיבור אחריותני: דיאלוג לימודי הבונה את החשיבה", תרגמה מאנגלית: עדה פלדור, מתוך (עורכים): מ. ברק, א. לפסטיין, ת. קנר-פורמן, ס. שם-טוב (2020). דיאלוג לימודי פורה מבואות, כלים ויחידות לימוד. המעבדה לחקר הפדגוגיה, המחלקה לחינוך, אוניברסיטת בן גוריון בנגב ומכון מופת, ע"מ 185-194.
https://b16369b1-0b44-4337-872e-943a64f5e72a.filesusr.com/ugd/fbe974_3cc91305c121463aaece23e709c25c7c.pdf

חומר לקריאה נוספת:

Alexander, R. J. (2020). *A dialogic teaching companion*. Abingdon: Routledge.
Bakhtin, M. M., Emerson, Caryl, Holquist, Michael, & McGee, Vern W. (1986). *Speech genres and other late essays* (1st ed.). Austin: University of Texas Press.
Burbules, N.C. (1993) *Dialogue in teaching*. New York, NY: Teachers College Press.
Freire, P. (1996). *Pedagogy of the oppressed*. London: Penguin.
Kim, M. Y., & Wilkinson, I. A. (2019). What is dialogic teaching? Constructing, deconstructing, and reconstructing a pedagogy of classroom talk. *Learning, Culture and Social Interaction*, 21, 70-86.
Lefstein, A. (2010). More helpful as problem than solution: Some implications of situating dialogue in classrooms. In K. Littleton & C. Howe (Eds.), *Educational dialogues: Understanding and promoting productive interaction* (pp. 170-191).

London: Routledge.

Lefstein, A., Snell, J. (2014). *Better than best practice: Developing teaching and learning through dialogue*. London: Routledge.

Lipman, M. (2011). *Philosophy for children: Some assumptions and implications*. *Ethics in Progress*, 2(1), 3-16.

Mercer, N., Dawes, L., Wegerif, R., & Sams, C. (2004). Reasoning as a scientist: Ways of helping children to use language to learn science. *British Educational Research Journal*, 30(3), 359 -377.

Mercer, N., & Littleton, K. (2007). *Dialogue and the development of children's thinking : a sociocultural approach*. London: Routledge.

Michaels, S., & O'Connor, C. (2012). *Talk science primer*. Cambridge, MA: TERC.

Michaels, S., O'Connor, C. & Resnick, L. (2008). *Deliberative discourse idealized and realized: Accountable Talk in the classroom and in civic life*. *Studies in Philosophy and Education*, 27 (4), 283-297

Nystrand, M., Gamoran, A., Kachur, R., & Prendergast, C. (1997). *Opening dialogue*. New York, NY/London, UK: Teachers College, Columbia University.

Peled-Elhanan, N., & Blum-Kulka, S. (2006). *Dialogue in the Israeli classroom: Types of teacher-student talk*. *Language and education*, 20(2), 110-127.

Pollak, I., Segal, A., & Lefstein, A. (2015). *Pedagogy in Israel: Activity and discourse in classrooms*. Be'er Sheva: Laboratory for the Study of Pedagogy, Ben-Gurion University.

Resnick, L. B. C, Asterhan, C. S. C., & Clarke, S. N. (Eds.) (2015). *Socializing intelligence through academic talk and dialogue*. Washington, DC: AERA.

Reznitskaya, A., & Wilkinson, I. A. G. (2017). *The most reasonable answer: Helping students build better arguments together*. Boston, MA: Harvard Education Press.

Segal, A., Pollak, I., & Lefstein, A. (2017). *Democracy, voice and dialogic pedagogy: The struggle to be heard and heeded*. *Language and education*, 31(1), 6-25.

Sinclair, J., Coulthard, M. (1975). *Towards an analysis of discourse: The English used by Teachers and Pupils*. Oxford: OUP3.

Vygotsky, L. S. (2012). *Thought and language*. Cambridge, Mass: MIT press.

Wertsch, J. V. (1991). *Voices of the mind: A sociocultural approach to mediated action*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Wilkinson, I. A., Reznitskaya, A., Bourdage, K., Oyler, J., Glin, M., Drewry, R., & Nelson, K. (2017). *Toward a more dialogic pedagogy: Changing teachers' beliefs and practices through professional development in language arts classrooms*. *Language and Education*, 31(1), 65-82.

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות: